

SLADE

STORY

Příběh rockové legendy

Zdeněk Šotola

www.hudebni-knihkupectvi.cz

SLADE STORY

SLADE STORY

Příběh rockové legendy

Zdeněk Šotola

www.hudebni-knihkupectvi.cz

PŘÍBĚH ROCKOVÉ LEGENDY

Autor by touto formou rád poděkoval Geredu Mankowitzovi za poskytnutí titulní fotografie a dále Ing. Anně Janské, MgA. Tereze Janské a Mgr. Petru Szymeczskovi za pomoc při realizaci této knihy.

Copyright © Ing. Zdeněk Šotola, 2014
Layout © Ing. Zdeněk Šotola, 2014
Cover photo courtesy of Gered Mankowitz
Inner photos ©ISIFA/Gettyimages/Editorial/

ISBN 978-80-260-6212-7 (tisk)
ISBN 978-80-270-1864-2 (EPUB)
ISBN 978-80-270-1865-9 (MOBI)
ISBN 978-80-270-2185-7 (PDF)

Vydalo nakladatelství
PaedDr. Jiřina Šotolová - Hudební e-knihkupectví
www.hudebni-knihkupectvi.cz

Tisk a vazba FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Obsah

1.	<u>Černá země</u>	6
2.	<u>Don Powell</u>	9
3.	<u>Dave Hill</u>	12
4.	<u>The 'N Between</u>	15
5.	<u>Noddy Holder</u>	19
6.	<u>Jim Lea</u>	27
7.	<u>The 'N Between [pokračování]</u>	32
8.	<u>Bahamské ostrovy</u>	47
9.	<u>Ambrose Slade</u>	52
10.	<u>Chas Chandler</u>	56
11.	<u>Skinheads</u>	65
12.	<u>Get Down And Get With It</u>	75
13.	<u>Coz I Luv You</u>	80
14.	<u>Slade Alive!</u>	87
15.	<u>Look Wot You Dun</u>	92
16.	<u>Take Me Bak 'Ome</u>	98
17.	<u>Glam rock</u>	107
18.	<u>Mama Weer All Crazee Now</u>	122
19.	<u>Gudbuy T'Jane</u>	132
20.	<u>Slayed?</u>	142
21.	<u>Cum On Feel The Noize</u>	145
22.	<u>Skweeze Me, Pleeze Me</u>	150
23.	<u>Autonehoda</u>	159
24.	<u>My Friend Stan</u>	165
25.	<u>Merry Xmas Everybody</u>	168
26.	<u>Old, New, Borrowed & Blue</u>	172
27.	<u>Slade In Flame [obsah filmu]</u>	177
28.	<u>Flame</u>	180
29.	<u>Nobody's Fools</u>	189
30.	<u>Whatever Happened To Slade</u>	196
31.	<u>Slade Alive Vol. Two</u>	202
32.	<u>Return To Base...</u>	208
33.	<u>Slade Smashes</u>	213

PŘÍBĚH ROCKOVÉ LEGENDY

34. <u>We'll Bring The House Down</u>	222
35. <u>Slade On Stage</u>	229
36. <u>The Amazing Kamikaze Syndrom</u>	233
37. <u>Keep Your Hands Off My Power Supply</u>	241
38. <u>Rogues Gallery</u>	247
39. <u>You Boyz Make Big Noize</u>	251
40. <u>Wall Of Hits</u>	254
41. <u>Epilog</u>	259
<u>Citované zdroje & použitá literatura</u>	263
<u>Základní (britská) diskografie 1966-1991</u>	264
<u>Fotopříloha</u>	269

ČERNÁ ZEMĚ

*„My jsme se vždycky hlásili ke svým kořenům, víte?
Dalo by se říct, že člověka z Black Country dostat
můžete, ale Black Country z něj nikdy.“*

Noddy Holder

Málokterá slavná kapela je tak pyšná na svůj původ a hrdě se hlásí k rodnému kraji jako skupina, jejíž příběh vzestupů a pádů budeme na stránkách této knihy sledovat. Black Country a Midlands jsou místopisné názvy, na které narazíte snad v každém obsáhlejší rozhovoru s kterýmkoliv členem kapely a jež jsou vždy vyslovovány s láskou a nostalgií. Začít tudíž toto vyprávění, aniž bychom si řekli pár slov o prostředí, ze kterého vzešla jedna z nejpobulárnějších rockových kapel sedmdesátých a osmdesátých let, by sice bylo možné, ale výsledný obraz by byl o celou škálu odstínů a barev chudší.

Black Country neboli Černá země je lidové označení volně definované části západomidlandské městské aglomerace, nacházející se necelých dvě stě kilometrů na severozápad od Londýna. Tuto oblast tvoří tři metropolitní distrikty - Dudley, Sandwell a Walsall - a město Wolverhampton, rozkládající se na sever a západ od Birminghamu.

V 19. století byla Black Country jedním z nejintenzivněji industrializovaných regionů v celém britském království. Černouhelné doly v South taffordshire, spolu s navazujícími koksovny, slévárnami a ocelárnami, vytvářely stupeň znečištění ovzduší, který v té době snad nikde ve světě neměl obdoby. Charles Dickens v románu *Starožitníkův krám* z roku 1841 líčí, jak komíny místních továren „chrlily záplavu kouře, pohlcovaly světlo a znečišťovaly melancholické ovzduší“. V roce 1862 americký konzul v Birminghamu Elihu Burritt popsals zdejší oblast jako „černou ve dne a rudou v noci“ a J.R.R. Tolkien píše v polovině 20. století v *Pánovi prstenů* o mytické zemi *Mordor* (Černá země), za jejíž předobraz si údajně vybral právě Black Country.

V době, kdy vychází slavná románová fikce, jsou už hrdinové této biografie na světě a přestože uběhlo více než sto let od Dickensovy ná-

vštev, ráz krajiny se zřejmě nijak výrazně nezměnil, jak vzpomíná Noddy Holder: „Když jsem byl kluk, stále zde byly prosperující šachty, železárny, slévárny a továrny s obrovskými komíny, z nichž se valil kouř, po kterém zůstávaly všude nánosy sazí. Byla to Černá země jménem a Černá země svým charakterem.“⁴³

Dalším rysem, kterým se oblast odlišuje od svého anglického okolí, je místní dialekt, pro nějž je typické používání anglických archaismů a svérázná výslovnost, někdy až za hranicí srozumitelnosti, o čemžse členové kapely mohli později přesvědčit zejména při televizních a rozhlasových rozhovorech ve Spojených státech, kde musel být film *Flame* dokonce opatřen anglickými titulky.

O místním obyvatelstvu lze říct, že drtivou většinu tvořily až do konce 60. let - kdy začalo docházet k útlumu těžby uhlí a postupnému omezení slévárenské výroby z důvodu nové ekologické legislativy - rodiny těžce pracujících horníků a slévárenských dělníků; matky zůstávaly většinou doma, staraly se o děti a domácnost, a tátové svůj volný čas trávili buď na fotbalových stadionech, kde fandili některému z místních týmů, nebo u piva v dělnických klubech či hospodách. Mužská část populace, kterou Noddy Holder ve své autobiografii hrdě nazývá „solí země“, nebyla ve svém volném čase určitě zvědavá na nějaký sofistikovanější druh zábavy a pro ránu nikdy nechodila daleko. Když později vzpomínal na skinheadské období kapely, neubráníl se v této souvislosti srovnání s atmosférou lokálních hudebních produkcí: „Skinheadské publikum zase nebylo tak strašné. Když se ohlédnu zpět a vzpomenu si na některé hospody v Black Country, ve kterých jsme hrávali, byli tam všichni ožralí. Sobotní večer se vlastně ani nedal nazvat tancovačkou, spíše to byla jedna velká rvačka. Ve srovnání s tím byli skinheadi celkem v pohodě.“⁴⁴

Těžké pracovní i životní podmínky se zákonitě musely odrazit v hudbě místního rockového dorostu, který sice v 60. letech plnými doušky nasával uhlazenější pop či blues rock The Beatles, The Rolling Stones a The Yardbirds, ale na přelomu nového desetiletí přišel s hudbou, označovanou stejnými přívlastky jako životní podmínky, ve kterých prožívali své dětství – „hard“ či „heavy“. Připomeňme si ale spouň několik protagonistů hard rockové či heavymetalové elity, kterou

SLADE STORY

světu Černá země dala – Black Sabbath, John Bonham a Robert Plant z Led Zeppelin, Glenn Hughes z Deep Purple, Judas Priest...

Dnešní Black Country už zdaleka není tou vysoce industrializovanou oblastí, kterou bývala. Vysoká nezaměstnanost a velký příliv přistěhovalců z Asie a Karibiku vytvořily prostředí výrazně se lišící od toho, ve kterém prožívali své dětství a mládí hrdinové našeho vyprávění, jež začneme u „služebně“, ne však věkově, nejstaršího člena budoucí veleúspěšné rockové formace, kterou hudební svět pozná pod jménem Slade.

DON POWELL

Donald George Powell se narodil 10. září 1946 v Bilstonu, malém městečku, dnes tvořícím jihovýchodní kout City of Wolverhampton. Otec Walter byl slévárenský dělník a matka Dora, pokud jí to výchova čtyř dětí dovozovala, chodila příležitostně uklízet do místní školy. Donovo dětství bylo přes skromné podmínky, ve kterých vyrůstal - rodina žila v podnájmu v obecním domku na tzv. council estate - šťastné a spokojené, a dodnes na ně má ty nejhezčí vzpomínky.

„Pamatuji si na svůj první den ve škole. Tehdy ještě žila moje babička, která bydlela nedaleko od nás. Častokrát k nám chodila a já si vzpomínám, jak mi říkala, že když budu chtít jít ve škole na záchod, musím dát ruku nahoru...a já, ať jsem se snažil sebevíc, prostě jsem nedokázal přijít na to, co tím chtěla říct...a potom jsem první den seděl ve třídě, když najednou někdo běžel po chodbě a vyzváněl, a v tu ránu všichni vstali z lavic – a tak jsem vstal taky a vyšel s ostatními na chodbu, potom na ulici a odtud si to zamířil rovnou domů. Když jsem přišel domů, máma se mě s hrůzou ptala: ‚Co tady děláš?‘ A já odpověděl: ‚Přišel jsem domů na oběd.‘ ‚Ale vždyť je teprve půl jedenácté!‘ A tak jsem přišel na to, že ve škole mají dopolední svačtinové přestávky.“⁴¹

V jedenácti letech Don přechází na střední školu, kde se více než studiu věnuje sportu. Mezi jeho oblíbené disciplíny patřila lehká atletika a box. Jednou dokonce zvítězil ve školní soutěži v běhu na 100 yardů a stal se tak hrdým majitelem Stevensonovy knihy *Ostrov pokladů*. „Máma byla u toho a já byl na sebe velice pyšný. Běh jsem zbožňoval – Roger Bannister musel prožívat něco neskutečně nádherného, když jako první člověk na světě zaběhl míli pod čtyři minuty. Bylo to něco, co jsem chtěl sám dokázat; strašně jsem toužil být v tu chvíli na jeho místě...mým dalším hrdinou byl Muhammad Ali. Bavilo mne, jak si vymýšlel různé básničky na soupeře, vytáčel je, vnucoval jim dojem, že není tak dobrý, jak o sobě tvrdí, a potom jim to večer v ringu pořádně nandal. To bylo super. Chtěl jsem být boxer jako on.“⁴¹

Několik let byl Don náruživým sportovcem; každodenně po vyučování trénoval, aby se mohl, jako člen Bilstonského atletického klubu, účastnit mistrovských soutěží Midlandské amatérské atletické asociace v přespolním běhu a v běhu na jednu míli. Jako boxer byl vždy střední váha, avšak naděje, že se z něj jednou stane profesionál, zmařila ušní infekce, jež byla natolik závažná, že s ní dokonce skončil na nemocničním lůžku.

„Doktoři mi nedoporučovali, abych se dál věnoval boxu, pakliže nechci riskovat celkovou ztrátu sluchu. Tehdy jsem to dost bolestně prožíval, protože mě box strašně moc bavil.“⁴¹

Souběžně s přechodem na střední školu se Don stává členem místního skautského oddílu, ve kterém se poprvé setkává s bubny. „Ve skutečnosti ve mně probudil zájem o bicí nástroje můj skautský vedoucí. Zprvu jsem je mohl jenom pulírovat a cítit a potom si na ně občas na zkouškách zahrát. Vnutili mi totiž trumpetu a tu jsem strašně nenáviděl. Stával jsem vzadu s tou strašnou věcí u pusu, a to bylo taky všechno, co jsem s ní uměl. Nedokázal jsem z ní totiž vyloudit jediný zvuk. Takhle to pokračovalo několik týdnů, dokud na mě nepřišli a neposlali mě zpátky k pucování bubnů.“⁴¹ Nakonec se však na něj přece jen usměje štěstí, když se mu dostane cti, aby doplnil sestavu kapely na jedné z nedělních přehlídek, na které si tak odbude jako bubeník svou veřejnou premiéru.

První paličky si Don vyrobí z kmene umělého vánočního stromečku a jeho dalšími bicími nástroji se také stane vidlička, nůž, jídelní stůl a další různé kusy domácího nábytku, k velké nelibosti ostatních členů rodiny. Asi po třech či čtyřech letech už hraje ve své první skupině. Bicí měl na půlrok vypůjčené od kamaráda, který si je sice s velkým nadšením pořídil, ale prakticky na ně vůbec nehrál. Don kromě pilného cvičení a zkoušení s kapelou také chodil pravidelně do místního mládežnického klubu, kde se snažil odkoukat od bubeníka skupiny, jež tam zkoušela, pro něj zatím dost těžko představitelnou věc, a tou byla současná hra rukama i nohama.

„Potom za mnou jednou večer přišli kluci z jiné místní kapely, Johnny Travelle & The Vendors, jestli bych nezaskočil na nějakém vystoupení za jejich nemocného bubeníka, a já u nich nakonec zůstal natr-

valo.“⁴¹ Rodiče mu posléze pořídili - když viděli, že Donův zájem není povrchní a myslí to s hraním vážně - na splátky zbrusu novou bicí soupravu s tím, že ji bude splácet z peněz, které si vydělá na vystoupeních. Celá kapela si však vydělávala za večer pouze čtyři až šest liber, takže po odečtení nákladů za dopravu a řidiče toho Donovi moc nezbylo.

V té době je mu už osmnáct, skupina sice hraje na poloprofesionální bázi, ale na uživení to není, rodičům na krku věčně zůstat nemůže, a tak je nucen nastoupit jako metalurg do slévárny, odkud je vyslán na osmnáctiměsíční denní studium na průmyslovku ve Wednesbury.

„Předtím jsem školu nikdy nebral vážně. Ve většině toho, co nás učili, jsem neviděl žádný smysl. Průmyslovka byla ale úplně o něčem jiném. Učení mě začalo opravdově bavit teprve až tam.“⁴² Po absolvování školy nastupuje do laboratoře, kde má na starost odebírání a vyhodnocování vzorků. Na této činnosti prakticky závisela práce dalších dvou stovek lidí, takže pro mladého kluka to byl zcela určitě pocit k nezaplacení. Don bude na toto období s láskou vzpomínat i v dobách své největší slávy a práci slévárenského laboratorního analytika bude dlouho registrovat v podvědomí jako možný zdroj obživy, kdyby se náhodou jeho hudební kariéra přestala vyvíjet tak, jak by měla.

Zatím se však vyvíjelo všechno slibně a Don přes den pracuje a ve svém volném čase zkouší a vystupuje se svou novou kapelou. Mimo zpěváka Johnnyho Howellsse byli u The Vendors jeho dalšími spoluhráči kytarista Mickey Marson a basista Dave ‚Cass‘ Jones. Hoši pravidelně zkoušeli v přijímacím pokoji penzionu, který provozovali Johnnyho rodiče, a na repertoáru měli hlavně věci od Buddyho Hollyho, Eddieho Cochrana a Genea Vincenta. Přestože, s výjimkou nějaké té svatby, soukromého večírku nebo místního klubu mládeže, více zkoušeli, než vystupovali, měli už svého manažera, jistého Chalkieho Whitea a právě on dává klukům, kteří cítí, že by zvuku kapely neuškodila ještě jedna kytara, tip na jednoho vzrůstem sice maličkého, ale jinak velice šikovného kytaristu.

DAVE HILL

David John Hill přišel na svět 4. dubna 1946 ve Fleet Castle nedaleko devonského Kingsbridge jako jediný syn Jacka a Dorothy Hillových. Tři týdny po jeho narození se rodina přestěhovala do Wolverhamptonu, kde se Jackovi podařilo sehnat místo automechanika a kde se rovněž narodila Daveova mladší sestra Carol.

Na základní škole Dave v žádném případě nepatřil mezi jedničkáře. U učitelů byl spíš v neoblíbě kvůli vylomeninám, za kterými byla jeho touha kompenzovat deficit tělesné výšky pohotovými vtípkami a drobnými rošťárkami. To byl také zřejmě důvod, proč jeho tehdejší přání, chodit k třídní učitelce Friarové na hodiny zobcové flétny, zůstalo nevyslyšeno. „Vždycky jsem byl třídním klaunem a myslím, že to byl důvod, proč mě odmítla. Pravděpodobně si říkala, že jsem jenom takový ten drzý spratek, ale já to tehdy s tou flétnou opravdu myslel smrtelně vážně. Řekla, že to nejde, protože prý neumím noty. Fajn, napadlo mě už tehdy, a kdo je v sedmi letech umí?“⁴¹

Zájem o hudbu Dave zřejmě zdědil po svém dědečkovi, jenž byl akademicky vzdělaný hudebník. Malý Dave už v útlém věku projevoval zájem o hru na klavír, ale tehdy ho otec odbyl s tím, že to je strašně drahá záležitost a že ho to bude stejně bavit jenom chvíli. Dave potom ještě zvažoval saxofon, ale těmto úvahám učinila přítrž nová španělka, dárek od otce.

Zhruba ve stejné době, ve svých necelých jedenácti letech, se Dave poprvé vážně zamiloval. Jeho vyvolená se jmenovala, stejně jako jeho sestra, Carol, a byla o rok a půl mladší.

„Poznal jsem ji v autobuse cestou do Llandudno, kam jsem jel s rodiči na dovolenou. Byla taky z Wolverhamptonu, ale předtím jsem ji nikdy nepotkal. Cesta tam byl strašně dlouhá a velice dobře si na to vzpomínám, protože se mi chtělo celou dobu zvracet a měl jsem strach, že ji to odradí. Nakonec jsme ale spolu trávili na pláži skoro každý den. Zpáteční cesta domů však byla zase horor, protože máma na mě volala,

at' zazpívám nějakou písničku, a já samozřejmě nechtěl a mamka zase na mne: ‚Snad se nestydíš, když teď sedíš vedle takového pěkného děvčete?‘ Byl jsem rudý jako rak.“⁴¹

Do období jeho vztahu s Carol se také datuje Daveovo první veřejné vystoupení. „Jednou jsme šli v sobotu do kina na dopolední představení a teprve na místě jsme zjistili, že místo filmu je na programu skiffleová soutěž. Na jevišti byla kytara, basa vyrobená z bedny od čaje, valcha a rumba koule, a kdokoliv z publika mohl přijít na pódium a něco předvést. Já chtěl na své děvče samozřejmě udělat dojem a okamžitě jsem šel na jeviště. Tam mi ale strčili do ruky valchu, a tak mi nezbylo nic jiného, než do ní bušit ostošest, usmívat se a vysílat zamilované pohledy na svou lásku. Když jsem si šel potom sednout do hlediště, měl jsem prsty sedřené do krve.“⁴¹

Třebaže si jeho maminka myslela, že má Dave hezký hlas a měl by zpívat ve sboru, skutečně vážný zájem o hudbu v něm probudil až učitel přírodopisu, sám nadšený amatérský muzikant, hrající po večerech v tanečním orchestru, který ho vybídl, aby si kytaru nosil do školy, a o poledních přestávkách Davea učil kytarovým základům. V té době taky společně s kamarádem Rayem Batesem, majitelem kotoučového magnetofonu, začal skládat a nahrávat vlastní písničky.

To už byl krůček od okamžiku, kdy s Rayem založí svou první kapelu, ve skutečnosti duo, které nazvali podle filmu s Cliffem Richardem The Young Ones. Tehdy už byl Dave vlastníkem elektrické kytary Burns Vistasonic a duo se postupně rozšiřovalo na trio a kvartet, když se k nim připojil chlapec s velice hezkým hlasem Billy Hickman a basista Tony Carter.

Skupina vydržela s častými personálními změnami až do konce povinné školní docházky, kdy se jednotliví členové rozutekli do světa buď za dalším studiem, nebo za prací. Dave, jehož studijní výsledky byly, mírně řečeno, skromné, nastoupil jako kancelářský poslíček do společnosti na drcené kamenivo Tarmac. Práci mu sehnala matka, která se tím snažila překazit Daveovy záměry věnovat se celoživotně dráze profesionálního hudebníka, kteréžto povolání bylo na počátku šedesátých let před nástupem The Beatles považováno, víceméně, za podřadné.

Dave ale při zaměstnání hrál dál s bezejmennou hospodskou kapelou, do níž nastoupil s posledním zpěvákem The Young Ones, Johnnym Bradfordem, a jejíž repertoár tvořily téměř výhradně hospodské halekačky s košilatým humorem víceméně čtvrté cenové skupiny. „Absolutně jsem tam neměl co dělat. Se svou elektrickou kytarou jsem tam prostě vůbec nepatřil, ale Johnnymu se to líbilo.“² Když proto Davea oslovil manažer The Vendors Chalkie White s pozváním, zda by se nechtěl ukázat jeho svěřencům, neváhal ani minutu. Na poslechové zkoušce se Dave blýskl berryovskými riffy, které doma pilně každý den cvičil: „Takové věci jsem v hospodské kapele hrát nemohl, ale The Vendors se to líbilo. Toužili po ostřejším zvuku.“²

Dave byl nadšený, že může okamžitě nastoupit, ale současně také pociťoval jistou lojalitu vůči svému kamarádovi Johnnymu Bradfordovi a proto The Vendors navrhl, jestli by ho nemohl přivést s sebou. „Řekli ‚fajn‘, ale Johnny si od prvního okamžiku nepadl do oka s Johnnym Howellssem, a tak se rozhodl zůstat v hospodské kapele, kterou hned za tepla informoval o mých zaječích úmyslech, takže mě vyhodili dřív, než jsem stačil odejít sám.“²

THE 'N BETWEENS

Na teenagerskou kapelu hráli The Vendors celkem slušně a dokonce využívali služeb příležitostného bednáka Grahama „Swina“ Swinertona, Donova kamaráda ze školních let a budoucího, nejdéle sloužícího tour manažera Slade. Mezi Swinovy nejtěžší povinnosti však zatím patřila na svou dobu objemná, zlatočerná kytarová aparatura Vox AC 30, jež byla symbolem statutu každé teenagerské kapely a do které se kvůli jejímu ostře zvonivému zvuku okamžitě zamiloval Dave.

Její majitel, dobrácký tlouštík Johnny Howells, mu ji rád propůjčil do trvalého užívání a sám si pořídil foukací harmoniku, aby tak dál rozvíjel rhythm&bluesový styl, k němuž nyní The Vendors začali inklinovat. Hlavně díky Johnnymu, který měl jako zpěvák samozřejmě rozhodující slovo při výběru skladeb, se začala kapela stále více orientovat na tehdy dost neznámý bluesový repertoár Lightin' Hopkinse, Sonny Boy Williamsona a Muddyho Waterse. „Johnny jezdíval do jedné birminghamské gramoprodejni, kde nakupoval desky, které jsme se měli naučit,“ vzpomíná Dave. „V jedné z těch věcí se například zpívalo ‚Už nekrmím žáby pro hady‘, což bylo dost obskurní.“⁴²

Počátkem roku 1964 si The Vendors odbyli svou první nahrávací zkušenost v Domino Studios - jinak obývacím pokoji kamarádových rodičů - kde natočili čtyři skladby: pomalou orchestrálku „Peace Pipe“ od The Shadows, což byla oblíbená Daveova kytarovka, „Twilight Time“ od The Platters, „It's Too Late Now“ od The Swinging Blue Jeans a vlastní věc s názvem „Take Your Time“. Tříhodinová nahrávací session je stála dohromady deset liber, včetně ceny magnetofonového pásku, plus pět liber za pět acetátových EP desek, či spíše fólií.

S demopáskem v ruce nyní mohou The Vendors nabízet své zboží profesionálním hudebním agenturám, které by jim dokázaly zajistit více vystoupení a tedy i výdělků. Netrvá to dlouho a kapela se upisuje místní Astra Agency vedené Mauricem Jonesem, což se záhy projevuje v nebývalém nárůstu popularity na lokálním okruhu a vzniku vlastního

fanklubu. Koncem roku 1964 také dochází ke změně názvu skupiny na The 'N Betweens.

Kapela teď pravidelně obráží místní okruh, sestávající se z wolverhamptomských klubů, hotelů a dokonce honosného městského sálu, kde na pravidelných pondělních tancovačkách hrály kapely převážně v pauzách mezi jednotlivými opileckými rvačkami na parketu. Zde The 'N Betweens sdíleli ne jeden kšeft s jinou wolverhamptomskou kapelou s názvem Steve Brett & The Mavericks, jejímž kytaristou a doprovodným zpěvákem byl nenapravitelný vtipálek s rošťáckým úsměvem, který se jmenoval Noddy Holder. „Donovi padl Noddy okamžitě do oka,“ vzpomínal Dave. „Říkal, že mu to zpívá moc dobře na to, aby byl v doprovodné kapele.“²

Členové The 'N Betweens jsou na nejlepší cestě opustit zaměstnání a věnovat se hudbě na plný úvazek. Jako oblastní jedničky se jim také dostane příležitosti otevřít birminghamská vystoupení takových slavných jmen, jakými v té době byli The Hollies, The Merseybeats, Alexis Korner, Georgie Fame, The Spencer Davies Group a The Yardbirds.

Počátkem roku 1965 se vypravuje Bobby Graham, bývalý bubeník Joe Brown & The Bruvvers a nyní A&R agent spolupracující s francouzskou nahrávací společností Barclay Records, do Midlands na skautskou výpravu, jejímž výsledkem bude pozvání The 'N Betweens spolu s několika dalšími skupinami na nahrávání do londýnských Pye Studios. Světlo světa tak spatří první regulérní EP deska The 'N Betweens se třemi převzatými skladbami, „Take A Heart“ Dona Fardona, „Can Your Monkey Do The Dog“ Rufuse Thomase, „Oop Oop I Doo“ (autor neznámý) a jednou původní písničkou s názvem „Little Nightingale“, kterou složil studiový kytarista, jenž se zrovna v té době pohyboval ve studiu. Jmenoval se Jimmy Page.

„Page si myslel, že byl sjednaný na naši nahrávací frekvenci, ale my ho nepotřebovali,“ vzpomíná Don. „Deska vyšla jenom ve Francii a byla totální propadák. Potom ji vydali ještě jednou s několika skladbami od skupiny The Hills. Jejich zpěvák se shodou okolností taky jmenoval Dave Hill, a tak náš Dave dostal omylem šek s jeho autorským honorářem! Bylo to však jenom pár liber.“²

The 'N Betweenens tento neúspěch ale nijak neodradil. Konec konců, mít na kontě svou první desku muselo být mocnou injekcí sebevědomí do žil každé začínající kapely. Jakkoliv ale zvenčí vypadalo všechno v pořádku, uvnitř se začaly projevovat rozpory, které skupinu prakticky rozdělily na dva vzájemně se vzdalující tábory. Dave a Don dokonce začínají přemýšlet o tom, že z ní odejdou: „S Donem nás štválo, že ostatní chodí randit s holkami a zkoušky pro ně byly až na druhém místě. My dva jsme holky neměli, a tak jsme se cítili být mimo.“ Dalším jablkem sváru bylo hnutí mods. „Mick Marson byl mod a já celou tu věc nenáviděl. Nikdy jsem nebyl fanouškem The Who. Neměl jsem rád všechny ty vystříhané pitomce v pršipláštích na skútrech.“⁴²

Snad nejsilnějším důvodem k úvahám na téma eventuálního odchodu však byla stále silnější orientace na výhradně bluesový repertoár, který Dona s Davem zoufale nebavil. Dříve než však mohli v tomto směru učinit nějaké konkrétní kroky, Astra Agency sehnala kapele měsíční angažmá v německém Dortmundu. Od dob The Beatles a jejich hamburského působení bylo angažmá v Německu, které toho zatím moc z vlastních zdrojů pro mladé posluchače nabídnout nedokázalo, povinnou součástí pracovního životopisu každé ambiciózní britské kapely. Práce v tamních klubech a tančírnách byla sice tvrdá a vyčerpávající, ale dobře placená. Většinou...

The 'N Betweenens tedy naložili do aut aparaturu a nalodili se na trajekt mířící do belgického přístavu Ostende. Shodou okolností na palubě lodi cestovala ještě jedna midlandská kapela, Steve Brett & The Mavericks, jejímž kytaristou a druhým zpěvákem byl, jak již víme, nazrzlý pásek z wolverhamptonské předměstské části Walsall, Noddy Holder.

„Potkal jsem Dona a Davea čirou náhodou na trajektu cestou do Německa. My měli sjednaný kšeft ve Frankfurtu, zatímco oni v Dortmundu. Šel jsem s nimi do baru na panáka a Dave mi řekl, že se hodlají po návratu do Anglie od kapely odtrhnout, protože chtějí dělat i jinou hudbu než blues. Zeptal se mě, jestli bych se k nim nechtěl přidat jako zpěvák.“⁴³ Noddyho tento návrh ohromil a zároveň mu velice polichotil. V té době však byl ve své současné skupině celkem spokojený, takže nabídku s díky odmítl.

Německý pobyt byl pro The 'N Betweenes tvrdým vystřízlivěním: šest až sedm pětačtyřicetiminutových setů za večer, nedůstojné ubytování v opuštěné zemědělské usedlosti a plat tak mizerný, že museli šetřit i na jídle. „Prakticky jsme žili na grilovaných kuřatech a hranolkách,“ vzpomíná Don.⁴

Není divu, že se tento neslavný zájezd odrazil v pohledu jednotlivých členů na další setvání v kapele a v hudební branži vůbec. První obětí pocitu, že hraní ve skupině nikam nevede, se stal basista Cass Jones, který po návratu do Anglie dává The 'N Betweenes vale a vrací se do zaměstnání ve velkoobchodu s ovocem a zeleninou. Také Dona se zmocňuje malomyslnost a začíná silně uvažovat o prodeji bicí soupravy a návratu do slévárny. V tomto poráženeckém rozpoložení však přichází povzbuzení ze strany, ze které by to čekal málokdo - od vlastních rodičů: „Jsem jim za to strašně vděčný. Tenkrát mi to začalo všechno přerůst přes hlavu. Hrát do noci a ráno vstávat v pět na šichtu bylo najednou nad mé síly. Sedli si se mnou a řekli mi, že bych to neměl vzdávat po všech těch letech, které jsem bicím věnoval. Nebýt našich, asi bych skončil někde ve fabrice.“⁴¹

Po odchodu Casse Jonese, jinak velice zdatného hudebníka, vypisují The 'N Betweenes, formou inzerátu v místních novinách *Wolverhampton Express & Star*, konkurs na místo nového baskytaristy a současně při náhodném setkání na ulici Dave s Donem opakují svoji nabídku Noddymu, který na ni tentokrát kývne.

NODDY HOLDER

Neville John Holder se narodil 15. června 1946 ve Walsall, průmyslovém městě, nacházejícím se na východním okraji Wolverhamptonu. Otec Jack, válečný veterán, jenž bojoval v řadách Montgomeryho Pouštních krys, se živil mytím oken a matka Leah chodila na poloviční úvazek uklízet do místní školy.

Malý Neville byl odjakživa charismatickým bavičem. Přestože jedináček, pohyboval se neustále ve společnosti četných bratránků a sestřenek, pro které už v předškolním věku pořádal na dvorku představení vlastního loutkového divadla, jež mu vyrobil strýček Eric.

Když ho loutkoherectví přestalo bavit, obrátil svou pozornost k hudbě. Kdykoliv ho v rádiu zaujala nějaká písnička, okamžitě se naučil její text a vyrazil na svoje tradiční jeviště - dvorek, aby svou interpretací obšťastnil všechny, jež měli to štěstí či smůlu, že se nacházeli v doslechu jeho již tehdy silného, nepřeslechnutelného hlasu.

„Postavil jsem se na dvorku se smetákem v ruce místo mikrofonu a zpíval, co mě zrovna napadlo. O pár dveří dál bydlel chlápek, který chodil na noční směny a přes den spal. Mám dojem, že jsem ho asi musel budit, protože jednou na mě vychrstl kýbl s vodou.“⁴²

Přestože si to malý Neville tehdy neuvědomoval, pocházel z hudebně založené rodiny. Babička z maminy strany vlastnila impozantní klavír se svícny, do kterého už jako tříletý capart dokázal hodiny bez ustání bušit. Otcův starší bratr zpíval, matka hrála v dětství na housle, její sestra na klavír a rozhodně nejnadanějším byl otec Jack, jenž měl krásně sytý hlas a po několika panácích v místním dělnickém klubu obvykle vyskočil na pódium, aby zazpíval svou oblíbenou písničku ‚You Made Me Love You‘ od Judy Garlandové, která pokaždé sklídila frenetický potlesk.

Na stejném jevišti prožije v sedmi letech svůj pěvecký debut na veřejnosti i Neville se skladbou ‚I Believe‘ od Frankiego Lainea a jak dodnes rád vzpomíná, „v sále nezůstalo jedině oko suché.“⁴³

Když je Nevilleovi osm, rodina musí změnit adresu kvůli demolici staré nevyhovující bytové zástavby a on sám nastupuje do jiné školy, kde společně s novými spolužáky získává svou přezdívku Noddy.

„Už na staré škole jsem měl svou první přezdívku Neville The Devil („Neville Čert“), ale ta, která mi zůstala nadobro, přišla až na té nové. Spolužák ze třídy, nějaký John Robbins, mi začal říkat Noddy. Ani nevím proč. Zřejmě proto, že jsem ve vyučování místo „ano“ vždycky kýval hlavou.* Okamžitě se to ujalo a já nad tím nijak nepřemýšlel. Až teprve po letech, když už jsem byl slavný a někdo se mne na to zeptal. Bral jsem prostě jako samozřejmost, že jsem pro každého Noddy nebo Nod. Jedině učitelé a mamka s tetičkami mi říkali Neville. Dokonce jsem se jako Noddy i představoval. Ne že bych upřednostňoval jedno či druhé, byl jsem prostě Noddy.“⁴³

Zásadní zlom v Noddyho životě, stejně jako v případě řady dalších rockerů jeho generace, nastává v devíti letech, kdy shlédne svůj první rock'n'rollový film *Rock Around The Clock* s Billem Haleyem.

„Rock'n'roll k nám zrovna dorazil přes Atlantik a Bill Halley se svými The Comets byl pro nás první ochutnávkou amerického snu. Šel jsem na ten film do místního kina na odpolední představení sám. Byla to éra teddy boys a noviny byly plné zpráv o chuligánských výtržnostech. Slyšel jsem, že při promítání *Rock Around The Clock* mladí vytrhávali sedadla a tančili v uličkách. Máma s tátou se o tom také doslechli a varovali mě, abych tam nechodil. Já ale tátovi šlohl trochu brilantiny, ulízal si vlasy dozadu a stejně jsem šel – to nutkání bylo neodolatelné. Myslím, že jsem to ani neřekl nikomu z kámošů. Věděl jsem, že by neměli zájem. Konec konců, jako většina mých vrstevníků. Jak se ukázalo, žádné problémy tam nebyly, jenom naprosto úžasná atmosféra. Byl jsem absolutně unesený, když jsem viděl všechnu tu mládež tančit a zpívat při každé písničce. Já se nezapojoil, protože jsem tam byl jediné děcko. Jenom jsem to všechno s vyvalenýma očima pozoroval.“⁴³

Noddyho idoly se po zhlédnutí filmu zákonitě brzy stávají Elvis Presley a Little Richard, za jejichž desky obětuje veškeré peníze, které si přivydělá mytím oken v otcově firmě. Ve dvanácti dostává k Vánocům svou první kytaru, shodou okolností tu, na níž se chodil dívat

* Kývat se řekne anglicky „nod“.

do místního bazaru a na kterou si už začal šetřit. Základní kytarové lekce absolvuje u místního jazzového kytaristy Freddieho Degvillea, jenž byl známým paní Holderové a na jejíž přímluvu se mladého hudebního nadšence ujal. Hlavní školou však Noddymu bude náruživé poslouchání rádia a gramodesek a samozřejmě nácvik pohybových figur v ložnici před zrcadlem.

Jako pilný a nadaný žák Noddy nastupuje na gymnázium, které je však po roce zrušeno, a všichni studenti jsou převedeni do zbrusu nové školy T.P. Riley, jež byla jednou z prvních všeobecných středních škol v zemi. Zde zakládá s Philem Burnellem, kamarádem z nižšího ročníku, kytarové duo, ve kterém je mu přisouzena pozice zpěváka. Jakmile se Noddymu podaří zdolat pro něj dosud nepředstavitelnou věc, kterou je koordinace zpěvu a hry na kytaru, oba hoši začnou uvažovat o dalších spoluhráčích a zanedlouho spatří světlo světa jejich první kapela The Phantoms. Repertoár tvořily hlavně instrumentálky The Shadows a slavné rock'n'rollové hity od Genea Vincenta, Eddieho Cochrana, Everly Brothers, Little Richarda a dalších neméně známých rockerů. Ve škole hoši hrát nesměli, a proto byli nuceni zkoušet doma, většinou u Phila nebo Noddyho.

„Máma to vždycky vydržela tak asi hodinu a potom začala křičet: ‚Dejte už s tím zatraceným kraválem pokoj, kluci!‘ To nebylo zrovna moc povzbuzující.“³ Fantómové se proto raději přemístili do místního klubu mládeže, kde nikomu nevadili a naopak zde začali sklízet první úspěchy mezi svými vrstevníky. Zanedlouho se o jejich vystoupení začnou zajímat i jiné mládežnické kluby a kapela si brzy vybuduje slušnou reputaci i po hospodách a klubech pro pracující.

„Zhruba v té době jsme se rozhodli pro změnu názvu. Začali jsme totiž hrát spíš rhythm&bluesový repertoár, jako například Chucka Berryho a Muddyho Waterse, a chtěli jsme název, který by se k tomu více hodil. S Philem jsme si jednou celý večer lámali hlavu a na druhý den z nás byli The Memphis Cut-Outs.“⁴

Noddy si brzy začíná uvědomovat, že cesta k úspěchu v rock'n'rollové branži nespočívá pouze v samotné hudbě a její profesionální interpretaci, ale že stejně důležitým faktorem působícím na posluchače je celková je-

vištní prezentace, oblékání a chování nejen během vystoupení. Pilně proto navštěvuje vystoupení různých kapel, aby od nich okoukal, co se dá.

„Zřejmě první důležitá lekce, které se mi dostalo při pozorování ostatních skupin, byla, když jsem si uvědomil, že se člověk musí chovat jako hvězda. Brzy mi došlo, že všechno je v tom přístupu, takže jsem se ke každému kšeftu stavěl tak, jako bychom hráli v Madison Square Garden Hall. To platilo pro celou kapelu. Snažili jsme se vystupovat jako esa, i když na sále nebyla ani stovka lidí. Považovali jsme se za profesionální umělce a byli neuvěřitelně disciplinovaní. Naučili jsme se všechno, co se nám na našich oblíbených kapelách líbilo, a kopírovali jsme nejenom to, jací jsou na jevišti, ale také to, jak se chovají mimo něj. Například jsme nikdy nestavěli aparaturu před lidmi, protože to žádné kapely, které jsme měli rádi, nedělaly. Rovněž nechodily před vystoupením k baru, a tak jsme to také nedělali. Je to všechno o prvním dojmu, který uděláte, když vejdete na pódium.“⁴³

Další věc, které si Noddy všiml, byla, že chytré kapely povyšují svou vizuální stránku na součást samotného vystoupení. Publikum vždy šílelo, když nějaká kapela vešla na pódium a vypadala nějak zvláště. Způsob oblékání se tak dal využít jako prvek překvapení. Jakmile na to přišel, The Cut-Outs už nikdy nevystupovali ve svém civilním oblečení. „I když jsme neměli peníze, vždycky jsme se snažili přijít v něčem novém. V podstatě to byly levné verze toho, co jsme ve skutečnosti chtěli. Bylo to prosté, ale fungovalo to výborně. Když jste si dokázali získat publikum už svým vzhledem, byli jste na nejlepší cestě dostat ho na svou stranu dřív, než jste zahráli první notu. Jste-li ještě k tomu dobří, vyhráli jste. Tímto pravidlem jsem se potom řídil na každém svém vystoupení až do konce své hudební kariéry.“⁴³

Stále častější vystupování, zkoušky, nacvičování a navštěvování všech možných beatových koncertů v blízkém i širokém okolí se samozřejmě začalo brzy projevovat na Noddyho školních výsledcích, k velké nelibosti učitelů, kteří ho považovali za nadaného žáka, jenž by se měl zcela určitě po úspěšném absolvování střední školy věnovat studiu na pedagogické fakultě, o což, konec konců, sám projevoval zájem. Noddy se však s hudbou za žádnou cenu rozloučit nehodlá a jelikož si uvědomuje, že studium by za těchto okolností stejně skonči-

lo katastrofou, v sedmnácti letech školu opouští. Rodiče z toho byli samozřejmě v šoku, ale po Noddyho slibu, že se do školy vrátí, pokud se jeho hudební kariéra nebude vyvíjet tak, jak by měla, neochotně souhlasili s tím, aby to tedy zkusil.

Spolu s ním odchází ze školy i Phil Burnell a basista Pete Bickley. Brzy se k nim přidává nový bubeník Gerry Kibble a Philův bratr se saxofonem, přičemž samotný Phil stačí ještě mimo kytary obsluhovat elektrické varhany. Přestože kapela vydělává celkem slušné peníze, její členové investují téměř veškeré finance do lepších nástrojů a vybavení, a tak jim toho na samotné živobytí moc nezůstává. Hoši jsou proto nuceni chodit do zaměstnání, kde samozřejmě začínají mít podobné problémy jako ve škole.

„Abych si přivydělal nějaké peníze, nastoupil jsem do jedné místní firmy, kde jsem měl na starost nákup a prodej automobilových součástek. Od počátku to byla nepředstavitelná situace, horší než ve škole. Každé den jsem musel být v kanceláři v osm ráno, bez ohledu na to, v kolik jsem šel spát. Byl jsem permanentně utahaný. Od šéfa jsem pořád slyšel: ‚Noddy, vypadáš hrozně. Co jsi dělal v noci?‘ Bylo jasné, že do toho srdce nedávám, a tak jsem po půl roce odešel.“³

Naštěstí se na The Memphis Cut-Outs, kteří si v té době už vybudovali v Midlands velice slušné renomé, usměje štěstí ztělesněnou osobou Stevea Bretta, regionálně známého zpěváka a baviče, jenž měl dokonce v lokální televizi svůj vlastní pořad *Pouze pro teenagery*, ve kterém počátkem šedesátých let vystupovaly mladé rock'n'rollové kapely, včetně začínajících The Beatles. Brettovi se v té době rozpadla doprovodná kapela The Mavericks a než aby dával dohromady novou partu muzikantů, rozhodl se raději angažovat kompletní a zaběhnutou kapelu. Spojení rhythm&bluesových The Cut-Outs, nyní The Mavericks, se spíše countryově orientovaným Brettem, bylo od počátku sňatkem z rozumu a vystoupení většinou vypadala tak, že v první půlce zpíval Noddy živočišnější věci od Little Richarda, Fatse Domina a černošských interpretů ze stáje Tamla Motown, a když už se publikum začalo pomalu dostávat do varu, nastoupil countryově sladký Brett a z The Mavericks byla rázem úplně jiná kapela.

Přestože se Noddy s tímto hudebním kompromisem nikdy nedokázal vnitřně smířit, určitě s povděkem kvitoval skutečnost, že se o kapele píše v regionálním tisku, a jednou dokonce, po vydání prvního singlu v roce 1965 u birminghamské pobočky Columbia Records, se o Steve Brett & The Mavericks zmíní i tisk celostátní. V průběhu dalších několika měsíců natočí Brettova skupina u Columbie dohromady tři singly, které zaznamenají jistý regionální úspěch, ale do celonárodních žebříčků nikdy nepronikly.

Poslední nahrávání se Stevem Brettem se uskutečnilo o několik měsíců později v Londýně v domácím studiu legendárního producenta Joea Meeka, k němuž tehdy celá hudební branže vzhlížela s respektem a úctou. Na místě však Noddy uviděl, že slavné studio je vlastně standardní byt, v jehož místnostech se odděleně nahrávaly jednotlivé nástroje, a celé natáčení probíhalo v totálním chaosu: „Kvůli echu třeba využíval koupelnu. A tak tam muzikanti chodili hrát i chcát. Nevěřili jste vlastním očím. Byl tak slavný a pracoval v takové díře.“³ Z nahraného materiálu sice žádná deska nebyla, ale Noddy si odnesl do života jedno ponaučení: „Naše zkušenost s Meekem na mne silně zapůsobila. Potkal jsem slavného člověka, ale vůbec jsem tomu uctívání nerozuměl. Bral jsem ho za hvězdu jenom proto, že jsem o něm četl každý týden v *New Musical Expressu*. Najednou jsem si uvědomil, že fůra hitů z nikoho boha neudělá. Nebyl o nic lepší než my, a to jsme byli jenom parta balíků z Wolverhamptonu.“³

At' už byly Noddyho výhrady vůči Brettovi jakékoliv, pravdou je, že díky němu poprvé ochutnal slasti a strasti skutečného rock'n'rollového způsobu života. Na základě svého koncertního renomé totiž Steve Brett & The Mavericks dostávají nabídku na dvouměsíční klubové angažmá v západoněmeckém Frankfurtu a Kolíně. „Celý ten zájezd byl pořádný otvírák na oči. Byl to úplně jiný způsob života než doma. Ve Walsall jsme bydleli u rodičů, ale ve Frankfurtu nás všech šest bydlelo v jedné místnosti, ve které přespávaly všechny hostující kapely. Jeden měsíc tam byla jedna parta muzikantů a v den jejich odjezdu se tam rovnou stěhovala další. Kombinace naší nově nabyté nezávislosti a rock'n'rollového způsobu života byla devastující. Jenom jsme chlastali, hráli a šukali s tím, že jsme to občas prokládali nějakou tou

pilulkou na povzbuzení, abychom si udrželi patřičnou hladinu energie. Celé dny jsme prostě prospali, nebo se snažili vzpamatovat ze včerejší noci. Do té doby jsem pít nikdy moc nedal, ale jsem si jistý, že tam jsem se v tom směru nastartoval. Každou noc jsem byl namol. Navíc německé holky byly pořád všude kolem. Anglické kapely doslova milovaly. Naše mimopracovní aktivity doma v Anglii byly ve srovnání s tím, co jsme zažili tam, vyloženě čajovým dýchánkem. Díky Bohu!“⁴³

Třebaže práce nebyla špatně placená, je jasné, že, díky bujarému způsobu trávení volného času, byli The Mavericks většinou švorc, což neuniklo pozornosti jednoho ze zaměstnanců klubu, jenž nabídl chlapcům velice netradiční možnost jak si přivydělat. Noddy však byl jediný, kdo nakonec na jeho nabídku kývl. „Ten chlápek miloval všechny možné kratochvíle. Já se jedné takové zúčastnil a bylo to jenom jednou – přísahám – když jsem byl totálně plonk. Říkal, že si vleze do vany, přikryje se tabulí skla a my se na něj vykadíme. ‚Zaplatím vám za to týdenní gáži,‘ přemlouval nás. Tak jsem do toho šel. Přiznávám, nebyl to zrovna příjemný zážitek, ale já byl švorc a umíral jsem hladý. Kromě toho to mohlo být daleko horší. Myslím, že jsem se dokázal nějak přesvědčit, že se jenom někam vykadím a tím to celé hasne.“⁴³

Po návratu do Anglie Noddy kapelu Stevea Bretta opouští. Mimoto, že se mu už zajídala úloha druhého zpěváka, navíc v kapele, o jejíž repertoárové integritě neměl valné mínění, došlo k jednomu nepříjemnému incidentu, kterým se v jeho očích Brett totálně odepsal i jako člověk. „Na zpáteční cestě z Německa nám hned za Frankfurtem odešla dodávka. Brett sedl se dvěma kluky na vlak a nás tam s Philem a Gerrym nechal, ať se o to nějak postaráme, a my si museli nechat poslat z domova dvě stě liber na opravu motoru. Steve nás tam v té kaši nechal, přestože věděl, že by se měl jako šéf o opravu postarat sám.“⁴³

S Noddym odchází basista i bubeník, a všichni společně začnou okamžitě hledat nového kytaristu - Phil Burnell vsadil na jistotu a u Bretta zůstal - aby mohli dát co nejrychleji dohromady vlastní repertoár a shánět kšefty pod novým názvem. Noddy se ale do nového projektu nijak nehrne, jelikož si chce nejprve ujasnit, kterým hudebním směrem se bude dál ubírat. V tomto mezidobí si půjčuje od otce dodáv-

ku a dělá po večerech bedňáka jiné místní formaci s názvem Listen. Hlavní atrakcí této kapely byl blondatý zpěvák, jenž se rád natřásal na pódiu, kde dokázal vymačkávat nekonečná kvanta emocí z jediného slovíčka „baby“. Jmenoval se Robert Plant. Zhruba v té době také dochází k již dříve zmiňovanému setkání s Davem a Donem, během něhož se Noddy dozvídá, že mají nového basáka, mladého šestnáctiletého klučinu, nějakého Jima Lea.

JIM LEA

James Whild Lea se narodil 14. června 1949 v dnes již dávno zbourané Wolverhamptonské hospodě Melbourn Arms, kterou otec Frank a matka Edna provozovali. Druhé jméno dostal na počest své maminky, jejíž dívčí jméno bylo Whildová. Pro zajímavost, část rodiny z její strany se později vystěhuje do Austrálie a jeden z Jimových příbuzných, páter Canon Whild, bude v roce 1984 oddávajícím na australské svatbě Eltona Johna.

Hudební nadání malý Jim zřejmě zdědil po dědečkovi z matčiny strany, jenž hrával na housle v kabaretech a biografech. Příchod zvukového filmu ho však připravil o podstatnou část příjmů, a tak se děda Whild rozhodl raději na plný úvazek věnovat hospodské živnosti v Melbourn Arms. Kromě dědy byla v rodině řada muzikantů také mezi četnými strýčky a dokonce Jimův otec, povoláním inženýr, rád zpíval, většinou však k pobavení hostů a rozprůdění zábavy v rodinném hostinci.

Když byly Jimovi čtyři roky, rodiče se rozhodli vystěhovat z průmyslového Wolverhamptonu do malé vesničky ve staffordshirském hrabství, kde předpokládali, že jejich čtyři děti – Jim, jeho dva bratři Raymond a Frank a sestra Joan – prožijí daleko krásnější dětství než ve městě. „Myslím, že jsme tam byli všichni moc šťastní,“ vzpomínal Jim. „Poznali jsme, jaké to je ve městě, a potom jsme mohli vyrůstat v klidu venkova, hrát si na vlastní zahradě, v polích, lézt po stromech...“¹

Matka ho od malička vedla k tomu, aby se, mimo kreslení a malování, věnoval také houslím a cvičil na nich denně aspoň hodinku. „Na housle jsem hrál od osmi let. Rodiče se rozhodli pro housle kvůli dědovi a já se do nich okamžitě zamiloval. Zkouškami jsem vždycky nějak prošel, ale nikdy jsem necvičil. Nikdo nechápal, jak to dělám.“¹ Rodina si potom ještě pořídila klavír, další Jimovu lásku, ale kvůli nedostatku místa musel být venku na verandě, což mělo tu nevýhodu, že kvůli sousedům na něj nemohl hrát v noci.

Mezi svým jedenáctým a čtrnáctým rokem hraje Jim ve Staffordshirském orchestru mladých. Přestože má kolem sebe hodně vrstevníků, dává raději přednost své vlastní společnosti a žádné kamarády si tam nenachází. Možná se mezi nimi cítil nesvůj také proto, že všichni jeho spoluhráči úspěšně složili zkoušky na gymnázium, kterými on sám neprošel. „V orchestru jsem s nikým nekámošil. Byli tam samí vystříhaní šprti a očividně nebyli rádi, že tam s nimi jsem. Orchester mě bavil jenom kvůli hudbě. Bylo skvělé být součástí toho všeho, když kolem vás spustí smyčce a tympany. Byl to skutečně hrůzu nahánějící zvuk.“¹

S odstupem času Jim považoval hraní s orchestrem za fantastickou zkušenost: „Jako bys byl v obrovské skupině“. A ta navíc občas jezdila na zájezdy, takže zde byly i první kontakty a zkušenosti s živým publikem. „Problém ale byl, že jsem tam neměl žádné kamarády. Jediný druh komunikace s ostatními kluky byl ten, že si občas dělali legraci z délky mých vlasů, které byly podle dnešních měřítek vlastně docela krátké.“¹

Samotné hraní však jde Jimovi více než dobře a nechybělo málo a mohl se stát členem smyčcové sekce National Youth Orchestra, celostátního orchestru mladých. V té době měl za sebou pět let houslového studia pod vedením profesora Kennyho a v každém ohledu už z něj musel být velice zdatný hráč, když dokázal projít náročnými zkouškovými požadavky, jež stanovovala sama Královská hudební akademie. Díky tomuto zázemí měl již v pubertě naposlouchané nejenom The Beatles, Buddyho Hollyho, Boba Dylana a další popové idoly, ale i Dvořákovu „Novosvětskou“ a díla Čajkovského, Chopina, Brahmsa a Beethovena.

Navzdory všem předpokladům, o klasické hudební kariéře Jim nikdy neuvažoval a byl a dosud je přesvědčen o tom, že hudební umění není otázkou cvičení či přesnosti, ale okamžité schopnosti tvořit. „Nechápal jsem všechna ta děcka, jak mluvila o tom, že v obchodě zahlédla novou rozkošnou flétnu. Takové věci šly kolem mě. Na druhé straně já nebyl normální teenager. S holkami jsem nechodil. Potloukal jsem se většinou s kluky, kteří byli ode mne mnohem starší. Vůbec nejraděj jsem byl ale sám.“²

První čelnou srážku s rock'n'rollem, která na Jimovi a na jeho přístupu k hudbě zanechá trvalé následky, zažije při televizním vystoupení

The Rolling Stones. „Když jsem je poprvé uviděl, odrovnali mě natolik, že jsem si hned na druhý den šel koupit kytaru. Z kytary a z toho, co dokáže, jsem byl úplně pať. Kytara byla pro mě stejně snadná jako housle. Prostě jsem ji popadl a hrál.“⁴²

Nově objevený hudební nástroj však nešel dohromady s požadavky a ambicemi Staffordshirského orchestru mladých. „Pamatuji se, jak jsem se jednou zeptal nějakého kluka, jestli už slyšel novou desku The Yardbirds, a on se na mne díval, jako kdybych mluvil svahilsky. Byl jsem tam jako ryba na suchu a nakonec jsem se nebavil s nikým. Netrvalo dlouho a já se vymluvil, že mám hodně učení, a přestal tam chodit. Prostě jsem ztratil zájem.“⁴²

Jim přestává vidět smysl v další klasické hudební výuce, a s tím vezme za své i ambice stát se členem National Youth Orchestra. Nově nabytý volný čas teď samozřejmě neobětuje pilné přípravě do školy, ale nastupuje do své první popové kapely s názvem Nick & The Axemen. „První věc, kterou jsme udělali, byla ta, že jsme vyhodili baskytaristu. Nikdo ale na basu nechtěl hrát, takže to zbylo na mne, a já hned začal s velice rychlými basovými linkami, protože jsem měl z houslí velice ohebné prsty. Jinak to byla jedna z těch typických kapel, kde se víc zkoušelo, než vystupovalo. Žádné peníze jsme sice nikdy nevydělal, ale já se aspoň naučil hrát na baskytaru.“⁴¹

Důkazem Jimova absolutního pohlcení rock'n'rollem je možná to, že jediné děvče, se kterým se kdy v dospívání sblíží, bude jistá Louise Garnerová, spolužačka z vedlejší třídy, od které si jednou v hodině výtvarné výchovy vypůjčí kelímek s bílou barvou. Louise se později stane jeho celoživotní láskou a také jedinou manželkou, se kterou dodnes žije ve spokojeném manželství.

V té době se také Jim musí rozhodnout co dál po škole, a jelikož kreslení a malování jsou dalšími dovednostmi, ve kterých vyniká, uvažuje o Hornseyské výtvarné akademii. Když však zahlédne v místních novinách inzerát oznamující, že The 'N Between, jeho místní hudební bozi, hledají baskytaristu, ještě možná netuší, že na akademii nikdy nenastoupí. „The 'N Between jsem viděl dvakrát a říkal si, že jsou lokální verzí The Stones. Byli opravdu skvělí. Nikdy jsem nechtěl být v jiné kapele než v té jejich.“⁴²

Konkurs se konal ve wolverhamptomském klubu The Blue Flame, dnešním Lafayette, a dostavila se na něj asi stovka teenagerů, dychtivě i s obavami čekajících na možnost předvést své hráčské umění. Jim dorazil s baskytarou zabalenou v igelitu a nacyklostylovaným seznamem skladeb, který manažer Maurice Jones zaslal poštou všem uchazečům. Jim měl všechny požadované písničky pečlivě odposlouchané z desek a pro jistotu si je dokonce připravil v různých transponovaných stupnicích.

„První věc, kterou jsem zahrál, byla ‚Mr. Pitiful‘ od Otise Reddinga a potom ‚See-Saw‘ od Dona Covaye. Zahrál jsem to velice rychle a také jsem jim řekl, že hraju na housle, trochu na cello a že hraju z listu. Myslím, že jsem na ně udělal docela dojem, ale neřekli mi, zda mi to místo dají.“⁴²

Po odchodu Casse Jonese bylo teď v kapele rozložení sil rovnovážné. Na jedné straně zde byl bluesově vyhraněný zpěvák Johnny Howells a kytarista Mick Marson, a na druhé Dave s Donem, pro které by mohl být nový baskytarista, pakliže ho získají na svou stranu, buď vítanou akvizicí do jejich plánovaného projektu, anebo alespoň spojencem proti Howellsovi s Marsonem, pokud by se rozhodli v kapele zůstat a pokračovat dál pod zavedenou firmou The ‚N Betweens. Dave: „Napadlo nás, že bychom ten konkurs mohli využít ke svým vlastním zájmům a najít si basáka pro nás dva. Dorazila pěkná řádka lidí, ale nakonec z toho bylo rozhodování mezi dvěma hráči. Jedním, který vypadal nejlíp, a druhým, jmenoval se Jim Lea, jenž hrál nejlíp. Když si náš manažer Maurice zapisoval jeho jméno a adresu, Don šel ke stolu a nenápadně se mu díval přes rameno, aby si všechno taky poznamenal. To ale od něj nebylo vůbec pěkné!“⁴²

Jim odchází domů a pomalu celou záležitost pouští z hlavy, když jej po několika dnech volá maminka ke dveřím, kde na něj čekají dva mládenci. Když sejde dolů, s úžasem zjistí, že před domem stojí Dave s Donem.

„Vypadalo to, že mluvčí byl Dave, a první věc, na kterou se mě zeptal, byla, jestli mám holku. Když jsem mu řekl, že nemám, což byla tehdy pravda, viditelně se mu ulevilo. Říkal, že holky jsou zkázou každé kapely, a já mu v tom dal za pravdu.“⁴²

Jimovi bylo dále vysvětleno, že The 'N Between se rozpadají a že Dave s Donem zakládají ve skutečnosti novou kapelou. „Když jsem to uslyšel, bylo mi skoro do breku. Kapela, jejímž členem jsem se chtěl stát, se rozpadne dříve, než vůbec dostanu jakoukoliv šanci. Když mi ale Dave líčil, co chtějí všechno dělat, dvě sólové kytary a tak, byl jsem hrozně nadšený.“²

Jim nabídku přijímá a okamžitě informuje rodiče, že se z něj stává od této chvíle profesionální hudebník a do žádné školy už nenastoupí. „Táta to přijal s klidem, ale mamka se mnou dva měsíce nepromluvila ani slovo.“²

THE 'N BETWEENS (pokračování)

Dříve než se pustíme do dalšího líčení společných osudů Davea, Dona, Jima a Noddyho, možná nebude od věci udělat malou odbočku a trochu se seznámit s dojmy, které na Noddyho zanechalo první setkání se svými budoucími spoluhráči, jak je zaznamenal ve své autobiografii Who's Craze Now: „Poprvé jsem se s Davem a Donem blíže seznámil v country klubu Kingfisher, což byl velice hogo fogo podnik za Wolverhamptonem. Ten večer tam hráli Steve Brett & The Mavericks i The 'N Between. S Donem jsem si hned kápl do noty, ale Dave byl dost rezervovaný. Přišel a řekl ‚Ahoj‘ a potom mě po zbytek večera víceméně ignoroval. Dost mě to žralo, dokud jsem nezjistil, že je takový ke každému. Dave – nebo H, jak jsme mu vždycky říkali – prostě nikdy na nějaké kámošení nebyl, a nikdy nechtěl být. I po letech, než aby trávil volný čas s ostatními kluky z kapely, raději někam vyrazil s kámoškama. Hodně lidí ho kvůli tomu nemělo rádo. Považovali ho za děsného náfuku a domýšlivce. Uvnitř – jak jsem později zjistil – Dave takový vůbec nebyl, ale byla to vždycky jeho veřejná persóna.“

„Don byl naopak úplně jiný. Navenek byl velice klidný a nesmělý, skoro stydlivý. Když jste ho však poznali blíž, byla s ním ukrutná legrace. Byl jedním z těch lidí, co neustále přicházejí s nějakými super hláškami. Na jevišti působil dojmem toho šileného agresivního bubníka, ale to nebyl skutečný Don. Byl velice skromný. Nikdy jsem ho neslyšel zvýšit hlas nebo se s někým hádat. Od prvního okamžiku jsem ho měl rád.“

„Jim ze mě moc nadšený nebyl. Nikdy jsme se předtím nepotkali, ale viděl mě hrát s The Memphis Cut-Outs a Stevem Brettem, takže věděl, jakou hudbu mám rád. Zbožňoval bluesový sound a staré The 'N Between a doufal, že nová sestava bude hrát víceméně stejné písničky. Don mě spíše představil jako dalšího zpěváka než kytaristu, ale hned mi bylo jasné, že by Jimmy preferoval spíše Johnnyho, ačkoliv nikdy neměl odvahu říct to nahlas.“

* * *

Zrod nové sestavy The 'N Betweens, v podobě identické s pozdějšími Slade, však nebyl proces vůbec jednoduchý, jak by se mohlo na první pohled zdát. Nejprve měl sto chutí ze všeho vycouvat Noddy: „Měli pořád toho starého zpěváka Johnnyho Howellse, který s nimi byl už nějakou dobu a jehož měli v úmyslu si dál podržet. Takže se nakonec ukázalo, že mě chtějí jenom jako druhého zpěváka a dalšího kytaristu. Když mi to řekli, skoro jsem to vzdal. Dělit se s někým o mikrofon mě dostávalo do stejné pozice, v jaké jsem byl u Stevea Bretta. Nakonec jsem k nim ale šel. Nic jiného jsem neměl a The 'N Betweens se mi vždycky líbili. Také mě lákalo to, že Dave s Donem chtějí se svou hudbou experimentovat a nejenom kopírovat aktuální hity. Rovněž jsem zjistil, že mají v plánu se do šesti měsíců zbavit Johnnyho. Měli ho rádi, ale byl prý líný a nerad zkoušel. Další problém byl, že ačkoli byl vynikající bluesový zpěvák a hráč na foukací harmoniku, jiný typ muziky neuměl. Bohužel to byl jediný člen původní sestavy, kterého nemohli vyhodit. Měli už nasmlouvané kšefty na půl roku dopředu a pořadatelé očekávali, že uvidí vepředu známou tvář.“⁴³

Jakmile Jim odehrál dostatek vystoupení na to, aby své nové spoluhráče přesvědčil o tom, že muzikantsky i osobnostně do kapely zapadne, Dave s Donem svolávají tajnou zkoušku, na které by se mělo definitivně ukázat, zda dokážou společně fungovat nejen nováčci Jim a Noddy, ale vůbec všichni dohromady. Tato první památná zkouška se tajně uskuteční v hospodě Tři muži ve člunu, jež se nacházela ve Walsall nedaleko Noddyho bydliště, a tedy v dostatečně bezpečné vzdálenosti od míst, kde se běžně vyskytovali skalní příznivci The 'N Betweens, v jejichž táboře se již začaly šířit zvěsti o rozkolu v kapele a hrozícím Marsonově a Howellsově vyhazovu. Bedňák Swin: „Bylo to dost nepříjemné. Vzpomínám si, jak jsme potkali na bilstonské hlavní třídě partu mods s Mickem Marsonem včele. Vyhrožovali Donovi, Daveovi a mně, že nám vymlátí duši z těla. Pelášili jsme odtamtud, co nám nohy stačily. Marson byl členem mods a to byla na tu dobu dost ostrá scéna.“⁴²

Onoho odpoledne hoši nacvičili tři nebo čtyři věci od Jamese Browna a Chucka Berryho, jež všichni znali. Noddy: „Prostě jsme zapnuli aparáty, vzali kytary do ruky a od prvního čísla, které jsme spolu zahráli, nám to úžasně šlapalo. Okamžitě jsme věděli, že máme něco extra, znělo to prostě úžasně. V osobní rovině jsme se vlastně skoro neznali, ale hudebně to znělo velice svěže.“⁴³

Další existence Micka Marsona v kapele byla tímto samozřejmě zpečetěna a Johnnymu Howellovi nezbývalo než vzít na vědomí, že se bude o sólové pěvecké party dělit s novým kytaristou Noddym.

Změna personálního složení neznamena pouze novou hudební orientaci, ale také zásadní zlom v oblékání, které se dosud omezovalo víceméně na tmavé oblečení podtrhující melancholii bluesového repertoáru. Ta změna měla být taková, aby posluchači vnímali novou sestavu ne jako nějakou modernější verzi dosavadních The 'N Between, ale jako naprosto novou originální formaci. Dosavadní tradiční bluesové vesty a kostkované košile se tak staly, samozřejmě s Howellovou výjimkou, minulostí. Daveovo motto znělo: „Oblečme si to, co by nikdo jiný na sebe nevzal!“⁴³ Pro tuto šokovou taktiku byl všemi deseti jako první Noddy a chlapi okamžitě vyrazili na nákupy do birminghamských obchodů. Když zelenáč Jim uviděl, jaké výstřední módní doplňky si Dave s Noddym vybírají, byl zděšený a nechtěl věřit tomu, že to myslí vážně. Zároveň umíral smíchy, když viděl Noddyho nakupovat: „Začal předvádět své spastické číslo a já ještě nikdy nezažil, aby se někdo tak výstředně choval před cizími lidmi. Bylo to k popukání, málem jsem se uřehtal k smrti. Potom si na sebe hodil to kárované sako, hodně řvavé, a když si ho šel koupit, měl jsem zase na kahánku. Nato si Dave oblékl ty strašné kostkované kalhoty a já nevěřil svým očím, když s nimi zamířil k podkladně...bušil jsem pěstmi do podlahy. Říkal jsem si, takhle s nimi přece nemůžeš vylézt před lidi.“⁴²

Věci, které si Dave s Noddym vybrali, byly hodně pestrobarevné, ne nepodobné tomu, co později nosili v glamrockovém období. Dave si mimo zmiňovaných kalhot koupil i nachový sametový plášť se stojatým límcem a v nové image se okamžitě cítil jako ryba ve vodě. Vždy miloval být středem pozornosti, a proto mu byl jakýkoliv pocit studu cizí. Vtípky na jeho adresu byly v tomto případě házením hrachu

na zeď. Konec konců, co jiného by se také dalo čekat, když už se i tak rád ukazoval v ulicích Wolverhamptonu v dlouhém shakespearovském plášti a kubánkách, střevících se zvýšenými špalíkovými podpatky. Tato obuv souvisela zejména s jeho tělesnou výškou, která činila necelých 158 centimetrů, a Dave navíc při chůzi našlapoval na špičky, aby působil dojmem, že je vyšší, než ve skutečnosti byl. Další Daveovým osobním trademarkem byly už tehdy dlouhé vlasy s krátce zastřiženou ofinou.

Co se týče Dona, ten si také vybral něco netradičního, ale ve výstřednosti Daveovi a Noddymu konkurovat nemohl. Jim tak nakonec ztratil nervy a koupil si rovněž něco barevnějšího. Jediný Johnny s tím nechtěl mít nic společného a setrval u svého tmavého jevištního oblečení.

* * *

První vystoupení v nové sestavě se uskutečnilo 1. dubna 1966 ve walsallském městském sále nedaleko Noddyho bydliště, kterému se ulevilo, že se premiéra s The 'N Betweeny bude konat v pro něj domácím prostředí, kde se může spolehnout na podporu přátel. Hrozily totiž reálné obavy, že se dostaví v hojném počtu tvrdé fanouškovské jádro, jež se s personální obměnou nehodlalo smířit, a pokusí se vystoupení rozbít. Noddy: „Napjatou atmosféru v publiku jsme ucítili dřív, než jsme vůbec vyšli na jeviště. Měl jsem strach, že nás vypískají, nebo budou po mně házet pivními sklenicemi. Jak se ukázalo, naše obavy byly zbytečné. Na počátku prvního setu bylo pár hrozivých okamžiků, ale po deseti minutách byla veškerá animozita pryč a všem se to začalo líbit. Zkoušeli jsme několik týdnů, abychom byli skutečně dobří, a nakonec se nám podařilo získat i ty největší fandy původní sestavy. Hodně nám pomohl také náš nový vzhled. Většina přítomných byla natolik šokovaná, když jsme vešli na pódium, že nevěděla jak reagovat. V okamžiku, kdy vstřebali naše oblečení, věděli, že se jim ta hudba líbí. Byli jsme radostí bez sebe. Přeskočili jsme první překážku a stáli na nohou.“³

Další měsíce skupina hrála hlavně ve wolverhamptonské oblasti, kde je živila zejména pravidelná angažmá v různých restauracích, hotelech a hospodách. Noddy se každý večer dělil o polovinu repertoáru

s Johnnym: „Nejprve jsem nastoupil já a zpíval věci jako ‚Working In The Coalmine‘ od Lee Dorseye a něco z Tamla Motown. Potom se postavil k mikrofonu Johnny a zpíval bluesovější materiál. I když jsme dělali jenom převzaté věci, vždycky jsme přišli s naší vlastní verzí. Je těžké popsat, jak to znělo, ale v podstatě jsme dělali z hitů The Four Tops nebo The Temptations hodně hlasité kytarovky.“⁴³

O nedělích The ‘N Betweenens pořádali speciální show s názvem Nedělní bohoslužba. Noddy přišel na jeviště oblečený za faráře a mezi skladbami vyprávěl sprosté anekdoty. Díky tomu kousku se o kapele začalo stále více mluvit. Vyprávění vtípů bylo také skvělým prostředkem jak aktivně zapojit do vystoupení samotné publikum, a všímavému Noddymu tento fakt samozřejmě neunikl. „To bylo pro mě důležité. Vždycky jsem provokoval publikum k tomu, aby se zapojilo. Často jsem vytáhl skupinku lidí na pódium, aby s námi zpívali písničky jako například ‚Land Of 1000 Dances‘. Jindy jsem si vybral jediného člověka a udělal z něj součást show. V Ship & Rainbow na nás chodil chlápek, který vždycky vylezl na pódium a zpíval s námi melodií z televizního seriálu *Skippy*. Všichni ho znali a vy jste cítili, že celé publikum na něj čeká.“⁴³

První velké vystoupení The ‘N Betweenens bylo, když ve Wolverhampton Civic Hall předskakovali slavným Cream, a jak jejich renomé rostlo, postupně zahajovali koncerty takovým slavným jménům jako John Mayall & The Bluesbreakers, The Move s Royem Woodem či Idle Race se Jeffem Lynnem, jenž později s Woodem založí Electric Light Orchestra.

* * *

Přestože renomé kapely rostlo a práce jí přibývalo i ve vzdálenějších destinacích, uvnitř už to vypadalo tak, že Dave a Don prakticky nekomunikovali s Johnnym, jenž díky své vlastní lenosti a také tomu, že mu bylo jasné, že jeho dny v kapele jsou sečteny, přestal chodit na zkoušky a jediné, co ho drželo v kapele, byla vidina honorářů za nasmlouvaná vystoupení. Věci vyvrcholily, když měli The ‘N Betweenens vystoupit v plymouthské tančárně Park Ballroom a Johnny jim

těsně před odjezdem na vystoupení oznámil, že s nimi nepojede a že zůstane v Newquay v karavanu, ve kterém byli ubytovaní. Noddy: „Přišlo to jako blesk z čistého nebe. Už si ani nevzpomínám, na co se vymluvil, pravděpodobně na to, že sbalil nějakou buchtu a že zůstane v Newquay. Buď to, anebo se jenom snažil dělat problémy. Zřejmě se domníval, že budeme zuřit, když se dovíme, že s námi nepojede. My si však v duchu mnuli dlaně radostí, protože jsme si už dávno chtěli ověřit, jak to budeme zvládat, až odejde.“⁴¹

Onoho večera v prvním červnovém týdnu roku 1966 tedy poprvé vystoupí na veřejnosti The 'N Between jako kvartet v klasické sladeovské sestavě. Zajímavé na vystoupení bylo, mimo jiné, také to, že v publiku skoro všichni šilhalí. Noddy: „Přísahám, že tam byli samí šilhaví, ostatní si toho taky všimli. Možná byli všichni z nějakého sanatoria nebo něčeho podobného, ale pravdou je, že vůbec první publikum Slade šilhalo. Lidi stáli čelem k nám, ale jestli se na nás skutečně dívali, to jste netušili.“⁴²

Dave, Don, Jim a Noddy odehráli dva pětáctýřicetiminutové sety a sklidili bouřlivé ovace. Dave s Donem si tím před vystoupením moc jistí nebyli, ale Noddy ten večer sršel takovou sebejistotou, že Johnnyho nikdo na parketu ani na jevišti nepostrádal. V euforické náladě se hoši vrátili do potměšlého karavanu, kde Johnny ležel sám na posteli a předstíral, že spí. To však chlapcům nebránilo v tom, aby v karavanu bujaře oslavili svůj úspěch s partou děvčat, které s sebou přivedli - zda šilhavých se autorovi knihy nepodařilo zjistit. V následujícím týdnu Johnny kapelu opustil, což se nesetkalo s moc příznivou odezvou jednak ze strany manažerské agentury Astra Agency - jejich prvotní obavy však brzy rozptýlil rostoucí počet objednávek na vystoupení nového kvarteta - a jednak ze strany zuřivě loajální tajemnice fanklubu The 'N Between, která po ostré výměně názorů vylila v šatně Daveovi do kufru půllitr piva. Jim: „Měl v něm veškeré koncertní oblečení. Sako, boty, všechno bylo promočené pivem, a Dave si na svých kubáncích strašně zakládal. Nezapomínejte, byl hodně maličký.“⁴²

K velkému Noddyho zklamání Dave a Don začali hledat za Johnnyho náhradu. Zbavit se ho sice chtěli, ale na druhou stranu měli pocit, že skupina druhého zpěváka potřebuje. Podle Noddyho za tím možná byly

i výhrady ze strany rodičů jeho spoluhráčů: „S takovým zpěvákem to nikdy nikam nedotáhnete, vždyť umí jenom křičet!“⁴ Jeho silný hlas na pomezí zpěvu a křiku byl skutečně na svou dobu velice nezvyklý a pokud si uvědomíme, že se píše rok 1966 a silné rockové ječáky á la Ian Gillan z Deep Purple, či Robert Plant z Led Zeppelin, nebudou ještě dlouho vévodit žebříčkům, není se čemu divit. Shodou okolností jedním z uvažovaných adeptů na uvolněný post po Johnnym byl právě Robert Plant z nedalekého Birminghamu, tehdy vystupující se svou kapelou Listen, které dělal Noddy, jak už víme, příležitostně řidiče a bedňáka. Tato varianta byla v kapele krátce probírána, ale s moc velkým nadšením se nesetkala a Roberta nikdo ani neoslovil. Noddy: „Říkali jsme mu tanečník. On vlastně ani moc nezpíval, jenom pořád tančil.“² Nakonec Davea a Dona přesvědčil bedňák Swin, že by měli mít jednoho zpěváka, a to Noddyho, a tak se nakonec rozhodli půl roku nikoho nehledat a dát mu šanci. Ono jim stejně nic jiného nezbyvalo, protože dobrých zpěváků byl nedostatek, a navíc si také uvědomovali, že nehrající zpěvák má vždy tendenci přebírat vůdčí úlohu, což by narušilo zavedenou vnitrokapelovou demokracii, v níž žádný člen neměl nikdy výsadu posledního slova.

Na Noddyho půlroční zkušební období se po několika vystoupeních zapomělo a nikdo se už k tomuto tématu nevracel. Kapela ve čtyřčlenném složení slavila stále větší úspěchy, kšefty se jenom hrnulý, a tak proč cokoliv měnit. Určitě ani název, kterým je ještě stále The ‘N Betweenes, ale pod nímž se už ve skutečnosti skrývají budoucí Slade.

* * *

Jedna z prvních lekcí, kterých se The ‘N Betweenes dostalo při sledování druhých kapel, byla důležitost dobré a výkonné aparatury. Skupina v té době už dokázala přitáhnout na svá vystoupení, za které inkasovala kolem dvaceti liber, slušný počet návštěvníků – jenom samotný fanklub čítal přes dvě stovky fanoušků. Po odečtu zprostředkovatelské provize Astra Agency, Swinovy (občasné) mzdy a peněz na domácnost – zatím všichni bydleli doma u rodičů – šel zbytek příjmů do Noddyho poklad-

ny, ze které se téměř výhradně financovaly splátky hudebního vybavení. Noddy: „Pořád jsme měli spíš základní vybavení, ale dokázali jsme si spočítat, o kolik bychom byli lepší, kdybychom měli víc peněz. Taky bychom byli schopni hrát hlasitěji. Ne že bychom někdy hráli potichu. Rozjížděli jsme to na maximální výkon hned od začátku, bez ohledu na velikost místa, ve kterém jsme hráli. Naším cílem byli trefit lidi rovnou mezi oči v okamžiku, kdy jsme zahájili svůj set. Stejně uvažování bylo za naším křiklavým oblečením – šokový faktor. Nějaké postupné gradování show nás nezajímalo. Od prvního okamžiku jsme pálili ze všech koltů. Chtěli jsme mít lidi do minuty přimáčkuté ke zdi a potom ještě přitlačit. V tom jsme také byli velice dobří.“⁴³

Hlasitost se brzy stala obchodní značkou, která odlišovala The 'N Between od ostatních kapel. Ve snaze o další zdokonalení, Noddy a Swin šli ještě dál a vymysleli skvělý trik, jak obohatit sound kapely o ještě jednu konkurenční výhodu. Dnes se každá rocková kapela na vystoupení běžně zvučí tak, že jednotlivé kytarové aparatury a bicí nástroje se pokryjí mikrofony a celý zvuk je potom včetně zpěvových mikrofonů namixovaný do silných reproduktorových PA sloupů na bocích jeviště. Díky tomu posluchač v sále slyší všechny nástroje, bez ohledu na to, kde v daném okamžiku stojí. V té době však i nejslavnější kapely používaly drobné PA boxy výhradně na zpěv a kytarový zvuk vycházel pouze z jednotlivých aparatur umístěných za zády jednotlivých hráčů. To znamená, že pokud jste stáli v levé části sálu, obvykle jste téměř neslyšeli hráče na opačné straně pódia. Noddyho a Swinova geniální myšlenka spočívala v tom, že propojením jednotlivých kytarových aparátů spleťtou soustavou kabelů docílili toho, že zvuk jednotlivých nástrojů zněl se stejnou intenzitou po celé šířce pódia.

Že se však jejich nový hlasitý sound nesetkával všude s pozitivním přijetím, vypovídá úsměvná historka, o kterou se po letech Swin podělil se čtenáři *New Musical Expressu*: „Bylo to v jednom dělnickém klubu v Nottinghamu, kde je lidi kvůli strašnému hluku vypískali dřív, než stačili odehrát pár slok z ‚My Girl‘. Manažer klubu přišel na pódium a oznámil: ‚Výbor tady chtěl mít skupinu z Wolverhamptonu, a teď když už jsme ji tady měli, tak ji můžeme poslat zase zpátky domů!‘“⁴⁴

V té době také Dave navrhl, aby kapela měla tři sólové kytaristy. Znamenalo to, že oproti zažitému schématu, kdy spodek tvoří baskytara, o níž se opírá akordy hraná doprovodná kytara, a celek završuje jednohlasně vybrnkávaná sólová kytara, v Daveově novém pojetí hrály všechny tři nástroje part sólové kytary v různých oktávách. Dnes toto aranžmá patří do povinné výbavy každé heavymetalové skupiny, ale v polovině šedesátých let to byl krok naprosto revoluční, a tak, spolu s mazaným kabelovým propojením jednotlivých kytarových aparátů, The 'N Betweens dosáhli zvuku, který jim každá kapela záviděla. Noddy: „I slavné skupiny, kterým jsme předskakovali, byly šokované tím, že dokážeme hrát tak strašně nahlas na relativně malých aparátech. Pořád mám před očima kapely jako The Tremeloes, The Hollies a Marmalade, jak se nás všechny ptají, jak to děláme. Jenom jsme jim řekli, že všechno máme na plnou hlasitost. Zřejmě si mysleli, že jsme přišli na nějaký mazaný způsob jak vybudit zesilovače. Tuhle techniku jsme však nevypilovali přes noc. Rozvíjeli jsme ji řadu let. Když jsme ji nakonec doladili, publikum šílelo. Milovalo to, protože to byl totálně nový zvuk. Byl to zvuk, který nás později proslavil.“⁴³

* * *

Ani ne rok po Noddyho a Jimově příchodu dostávají The 'N Betweens šanci natočit svoji první desku. Okolnosti, které k tomu vedly, vypovídají hodně o nahodilém přístupu velkých nahrávacích společností - v tomto případě EMI - v dobách, kdy skupiny typu The 'N Betweens vznikaly jako houby po dešti. Ten, kdo jim dopomůže k jejich první nahrávací smlouvě, nebude nikdo jiný než slavný americký producent Kim Fowley, americká obdoba Joesa Meeka jak ve smyslu výstředního chování - ve Fowleyho případě však sympatického a neagresivního - tak co se týče počtu dosavadních úspěchů a oblíbenosti nahrávání v bytových podmínkách.

„Kima Fowleyho jsme potkali naprostou náhodou,“ vzpomíná Noddy. „Vystupovali jsme v klubu Tiles na londýnské Oxford Street. V Londýně jsme hráli zřídka, takže jsme nehráli jako poslední. V polovině našeho setu jsme zahlédli uprostřed publika tu neuvěřitelně

vysokou pruhovanou postavu. Bylo nemožné ho přehlédnout. Nejenom díky tomu, že měl na hlavě kovbojský klobouk, který ho dělal ještě vyšším v davu, který mu nesahal ani po ramena, ale také díky jeho šílenému způsobu tance. Když jsme odešli z jeviště, objevil se u nás v šatně. Prostě prošel dveřmi. ‚Udělám z vás hvězdy, chlapi,‘ řekl. To byla jeho úvodní věta. Měl velice silný americký akcent a maximálně ho zdůrazňoval. Všichni čtyři jsme se otočili na toho pošuka v tom jeho klobouku a hipisáckém oblečení a přemýšleli, kdo to sakra je. Nejdřív jsme si mysleli, že to je nějaký šílený fanoušek. Potom se nám představil. Z desk jsme to jméno znali, takže jsme okamžitě věděli, o koho se jedná. Byli jsme v šoku. Nejenom že Kim Fowley byl u nás v šatně, ale chystal se z nás udělat hvězdy!“³

Fowley pracoval v Los Angeles pro nahrávací společnost Rendezvous, ale v Londýně se snažil najít kapelu, kterou by mohl s sebou odvézt do Států a tam ji vydávat za Them, což byla v šedesátých letech dost běžná praxe. Jednu dobu jezdila po Německou řada různých The Mamas & The Papas, The Searchers či The Drifters, kapel, které měly v lepším případě ve svém složení jednoho hudebníka, jenž se možná krátce před jejich rozpadem v jedné ze jmenovaných skupin mihl, ale většinou to byl vyložený podfuk na diváky a s původními kapelami měly společný jen název. Them slavili v té době v Americe velký úspěch s hitem Gloria, ale během tamního turné se rozpadli, a Fowley tak chtěl v Anglii najít nějakou náhražku, kterou by poslal do Států na turné, na němž by mohl vydělat slušné peníze. S touto nabídkou oslovil i The ‘N Betweens, ale nepochodil ani s příslibem slušné finanční zálohy. Fowley však ani navzdory striktnímu odmítnutí zájem o kapelu neztratil a rozhodl se zůstat v Londýně tak dlouhou, dokud s nimi nenatočí nějakou desku.

Chlapci odjeli domů a po několika dnech se vrátili do Londýna, kde je Fowley odvedl do malého studia Regent Sound na Denmark Street, v němž během jediného odpoledne natočili svůj vůbec první regulérní singl s písněmi „You Better Run“ od The Young Rascals a „Evil Witchman“, což byla Kimova vlastní skladba, již složil na místě ve studiu na základě riffu, který si Noddy brnkal na kytaru. Kimova pověst a neodbytná výmluvnost se už potom postaraly o smlouvu s EMI. Singl